

Diagnoza

„Kulturalnie w Lubartowie – włącz się”

Lubartów 2025

Spis treści

.....	2
Informacje o programie.....	3
Informacje o diagnozie	4
Informacje o Lubartowie	6
Podstawowe informacje o mieście	6
Instytucje kultury w Lubartowie	8
Lubartowski Ośrodek Kultury (LOK).....	9
Instytucje i organizacje działające w obszarze kultury w Lubartowie.....	14
Wydarzenia w obszarze kultury	17
Promocja kultury.....	18
Trendy w kulturze a Lubartów	18
Wyniki badań ankietowych	21
Skojarzenia z kulturą	21
Zainteresowania	23
Uczestnictwo w kulturze	25
Wyzwania w obszarze kultury	26
Potrzeb i pomysły na działania kulturalne	28
Wnioski i rekomendacje.....	31

Informacje o programie

Program „Dom Kultury+” realizowany przez Lubartowski Ośrodek Kultury wspiera mieszkańców i mieszkanki Lubartowa w tworzeniu własnych inicjatyw kulturalnych. Dzięki dofinansowaniu z Narodowego Centrum Kultury, lokalne grupy i organizacje mogą uzyskać środki na realizację autorskich projektów. Program promuje kulturę partycypacyjną, angażując społeczność w działania artystyczne, edukacyjne i integracyjne. Inicjatywa wzmacnia lokalną tożsamość i uzupełnia tradycyjną ofertę instytucji kultury w mieście.

Realizacja działań w ramach DK+ jest dwuetapowa. W pierwszym etapie, którego dotyczą prowadzone teraz działania, Lubartowski Ośrodek Kultury skupi się na przeprowadzeniu badań lokalnej społeczności, których wynikiem będzie opracowanie diagnozy potencjału kulturotwórczego miasta Lubartów.

W ramach pierwszej części zadania przeprowadzone zostaną szkolenia, badania oraz spotkanie informacyjno – mapujące. W lipcu ogłoszony został konkurs dla mieszkańców Lubartowa, grup nieformalnych, osób fizycznych, organizacji pozarządowych, na realizację przedsięwzięć w partnerstwie z Lubartowskim Ośrodkiem Kultury.

Rozstrzygnięcie konkursu, stanowiące jednocześnie zamknięcie pierwszego etapu projektu, zaplanowano na koniec czerwca br. Z kolei realizacja wybranych pomysłów mieszkańców Lubartowa i ewaluacja całego projektu stanowiąc będą drugi etap realizacji projektu.

Program skierowany jest do domów kultury gotowych realizować nowatorskie działania animacyjne, projektowane na podstawie wcześniejszej diagnozy, poddawane ewaluacji i nastawione na bliską współpracę z przedstawicielami społeczności lokalnej.

Celem programu jest poszerzenie dostępu do kultury, stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi współpracy, komunikacji, pobudzenie aktywności obywatelskiej w przestrzeni kultury, wykreowanie warunków sprzyjających nowoczesnej edukacji kulturalnej i artystycznej. Główny nacisk programu położony jest na nawiązywanie przez dom kultury stałych relacji z mieszkańcami miejscowości, na terenie których działa. Odkrywanie talentów i wzmacnianie potencjału społecznego ma owocować stworzeniem wspólnych projektów na rzecz społeczności lokalnych i przestrzeni publicznej.

Informacje o diagnozie

W ramach realizowanej diagnozy przeprowadzono szereg działań animacyjno-badawczych, których celem było nawiązanie rozmowy oraz poznanie perspektyw mieszkanki i mieszkańców Lubartowa.

Pierwszym etapem było szkolenie z zakresu technik i metod badawczych wykorzystywanych w diagnozie potencjału kulturotwórczego miasta. Odkonny się ono 25 kwietnia 2025 roku w Lubartowskim Ośrodku Kultury w formie warsztatowej. Uczestnikami byli przedstawiciele instytucji i organizacji działających na terenie miasta Lubartów, a także osoby zainteresowane lokalną kulturą oraz projektem. Szkolenie poprowadziła Marta Nazaruk-Napora z Lubelskiej Grupy Badawczej, a gościem specjalnym była Elżbieta Sokołowska – animatorka projektu z ramienia Narodowego Centrum Kultury. Celem spotkania było przekazanie wiedzy na temat narzędzi badawczych oraz przygotowanie uczestników do aktywnego udziału w procesie diagnozy potencjału kulturotwórczego miasta¹. W szkoleniu uczestniczyło 10 osób.

Zdjęcia 1 Warsztat dotyczący tworzenia diagnozy

Kolejnym etapem były spotkania konsultacyjne:

- 3 lipca 2025 roku odbyło się spotkanie podsumowujące i omawiające wyniki badań;
- 10 lipca 2025 roku zorganizowano spotkanie wspierające pisanie projektów, opartych na danych pozyskanych w trakcie diagnozy.

¹<https://lokubartow.pl/zapraszamy-na-bezplatne-szkolenie-potencjal-kulturotworczy-lubartowa/>

W obu spotkaniach uczestniczyły łącznie 4 osoby.

Na potrzeby diagnozy uruchomiono również ankietę online, którą wypełniło 71 osób.

Ponadto zrealizowano 10 wywiadów pogłębionych.

Dodatkowo przeprowadzono działania animacyjne w przestrzeni miasta tzw. „punkty animacyjne”, podczas których pracownicy i pracowniczki Lubartowskiego Ośrodka Kultury prowadzili rozmowy z mieszkankami i mieszkańcami Lubartowa, wykorzystując tablicę z pytaniami otwartymi („wiszące pytanie”).

Zdjęcie 2. Wiszące pytanie

Informacje o Lubartowie

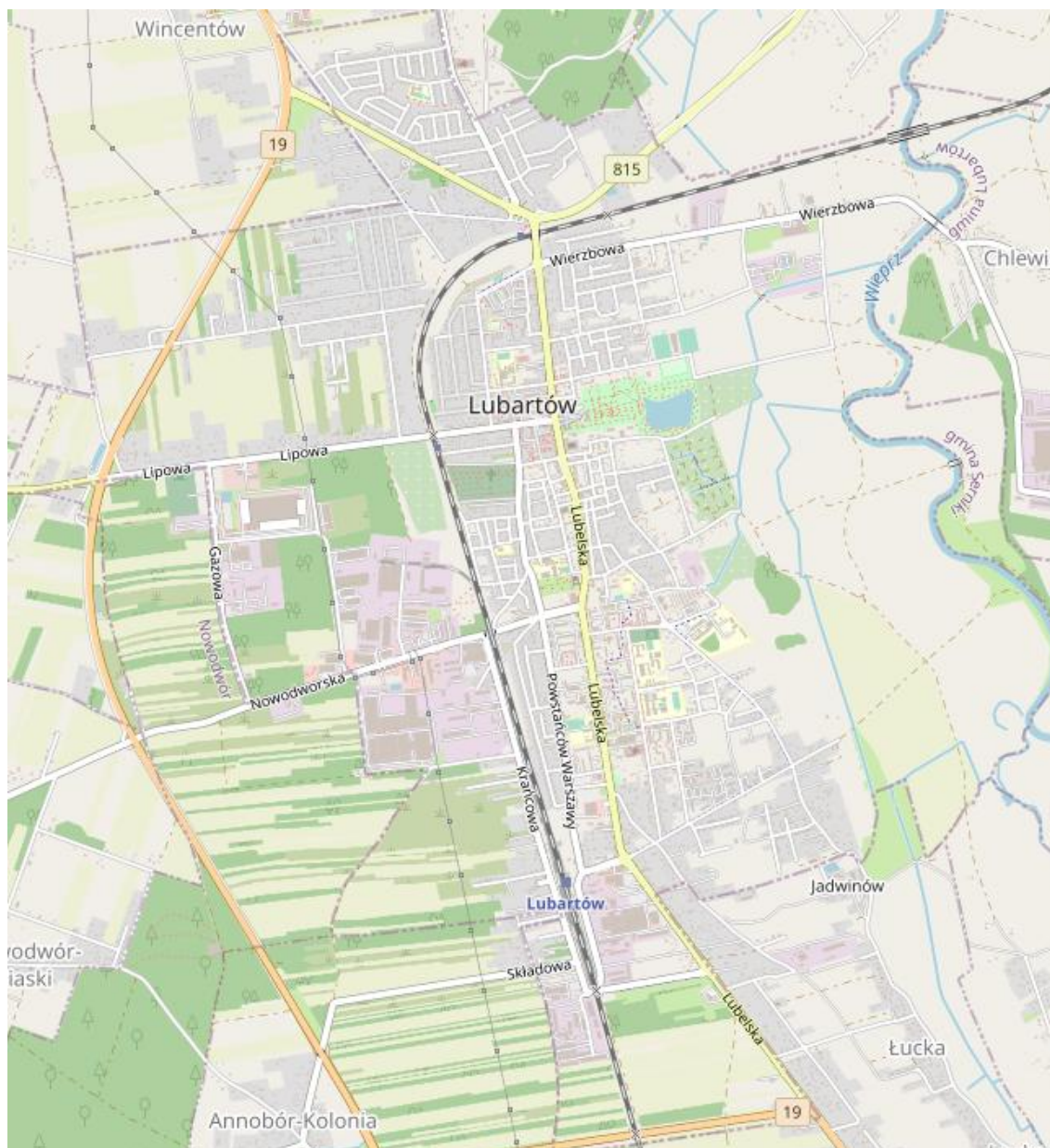
Podstawowe informacje o mieście

Historia Lubartowa sięga XVI wieku, a miasto – znane dawniej również jako Lewartów – może poszczycić się bogatą i interesującą przeszłością. Podwójna nazwa miasta wiąże się bezpośrednio z rodami jego dawnych właścicieli: Firlejami i Sanguszkami. Do XVII wieku Lewartów dynamicznie się rozwijał, jednak okres „potopu” przyniósł mu zniszczenia i grabieże ze strony wojsk szwedzkich. Ożywienie miasta nastąpiło dopiero w XVIII wieku, głównie dzięki staraniom Pawła Karola Sanguszki, który dążył do uczynienia Lewartowa swoją główną rezydencją. To właśnie on aktywnie wspierał odbudowę miasta, zachęcając mieszkańców do rozwoju handlu i rzemiosła.²

Dzisiejszy Lubartów to prężnie rozwijające się miasto, położone w centralnej części województwa lubelskiego, nad rzeką Wieprz. Pełni funkcję siedziby powiatu i zajmuje dziesiąte miejsce pod względem liczby ludności w regionie. Lubartów to miasto ok. 13,91 km² z populacją 19 734 osób (stan na 31.12.2023), od lat notujące spadek liczby mieszkańców (22 166 w 2014 r.). Struktura demograficzna wskazuje na przewagę kobiet (feminizację populacji) oraz starzenie się mieszkańców.

Otoczony jest malowniczym Kozłowieckim Parkiem Krajobrazowym, co dodatkowo podnosi jego walory przyrodnicze.

²<https://turystyka.umlubartow.pl/index.php/informacje/zajecia>

Rysunek 1 Mapa miasta ³

Najbardziej rozpoznawalnym symbolem Lubartowa jest Zespół Pałacowo-Parkowy. Po przeprowadzonej rekonstrukcji według projektu wybitnego polskiego architekta krajobrazu Gerarda Ciołka, park ten zachował styl francuski, co jest rzadkością w skali kraju. W bezpośrednim sąsiedztwie Pałacu Sanguszków wznosi się Bazylika mniejsza św. Anny, wybudowana w latach 1733–1738 według projektu Pawła Antoniego Fontany. Świątynia, ufundowana przez księcia Pawła Karola Sanguszkę, reprezentuje barokowy styl architektoniczny, wyróżniając się charakterystyczną dwuwieżową fasadą. Wśród ważnych zabytków miasta znajduje się również kościół św.

³https://pl.wikipedia.org/wiki/Lubart%C3%B3w#/media/Plik:Lubart%C3%B3w_location_map.png

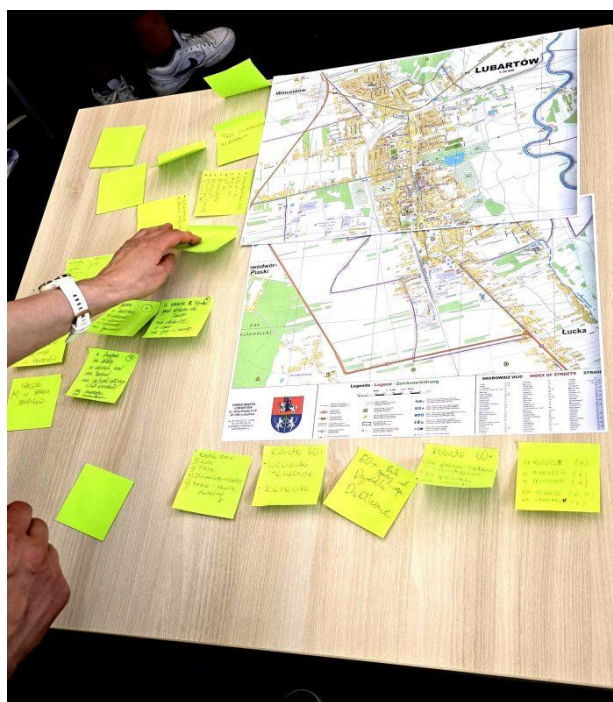
Wawrzyńca, zlokalizowany przy klasztorze Ojców Kapucynów, utrzymany w stylu baroku tokańskiego.⁴

Do cennych obiektów historycznych Lubartowa zaliczyć można także:

- kaplicę cmentarną z początku XIX wieku,
- nowy cmentarz żydowski,
- dworek Szaniawskiego z pierwszej połowy XIX wieku,
- budynek z przełomu XVIII i XIX wieku, obecnie pełniący funkcję restauracji i apteki,
- dworek z XVIII–XIX wieku, będący dziś siedzibą Muzeum Ziemi Lubartowskiej,
- dworzec kolejowy z XIX wieku.

Zaledwie 9 kilometrów od Lubartowa znajduje się jeden z najpiękniejszych kompleksów pałacowych w Polsce – rezydencja rodu Zamoyskich w Kozłowie.

Warto wspomnieć, że przez wiele lat Lubartów był również ośrodkiem przemysłowym. Do lat 90. XX wieku działał tu oddział Zakładów Radiowych im. M. Kasprzaka w Warszawie, później przekształcony w Zakłady Wytwórcze Magnetofonów „Unitra-Lubartów”, znane z produkcji popularnych urządzeń, takich jak RP-701, Wilga, Finezja czy Condor⁵. Przy okazji prowadzonych badań w wypowiedziach i wspomnieniach mieszkańców pojawiała się także huta szkła, mleczarnia - zakłady pracy, w których kiedyś pracowało wielu mieszkańców Lubartowa.

Zdjęcia 3 Zdjęcie z warsztatu: mapowanie miasta czyli szukanie ważnych miejsc

⁴<https://www.lubartow.pl/informacje-ogolne/>

⁵<https://pl.wikipedia.org/wiki/Lubart%C3%B3w>

Instytucje kultury w Lubartowie

Instytucje i organizacje działające w obszarze kultury w Lubartowie

W działaniach kulturalno-społecznych kluczowe znaczenie ma poznanie lokalnego otoczenia i potrzeb społeczności. Proces ten określany jest jako mapowanie, czyli systematyczne rozpoznanie zasobów, potrzeb i oczekiwań mieszkańców w obszarze kultury. Mapowanie pozwala lepiej zrozumieć, jakie formy aktywności kulturalnej są ważne dla mieszkanki i mieszkańców, co daje możliwość dostosowania oferty instytucji kultury do realnych zainteresowań oraz ułatwia planowanie działań sprzyjających integracji społecznej i aktywnemu uczestnictwu w kulturze.

Lubartowski Ośrodek Kultury (LOK)

LOK prowadzi szeroką działalność, ujętą w czterech kierunkach: zajęcia i imprezy, działalność kinowa – Kino „Lewart”, wydawnicza – dwutygodnik „Lubartowiak”, promocja turystyki regionalnej – prowadzenie Punktu informacji Turystycznej.

Oferta zajęć stałych LOK przeznaczona jest dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Organizuje także imprezy artystyczne i rozrywkowe (plenerowe - np. Dni miasta, „Lubartowskie Annowanie”, Międzynarodowy Festiwal Śladami Singera” – we współpracy z Ośrodkiem Brama Grodzka, spektakle i koncerty w sali kinowo-widowiskowej), konkursy (Ogólnopolski Konkurs Literacko-Kabaretowy „Lubartów 33”, konkursy plastyczne, Konfrontacje Taneczne o Puchar Burmistrza Miast Lubartów, turnieje szachowe) oraz wystawy. Pod koniec 2024 r. na zajęcia stałe w LOK zapisanych było 612 osób. W imprezach wzięło udział 23 887 osób.

Ważną częścią działalności jest Kino „Lewart”, które działa 6 dni w tygodniu. W kinie prezentowane są seanse repertuarowe – zazwyczaj premiery, dużą popularnością cieszą się także seanse grupowe. Kino bierze udział w programie „Edukacja Młode Horyzonty” - kompleksowym, ogólnopolskim programie edukacji kulturalnej dla szkół i przedszkoli, zgodnym z podstawą programową i polityką oświatową. Seanse w ramach programu cieszą się dużą popularnością wśród placówek oświatowych. Kino „Lewart” organizuje także dwa cykle specjalne – „Kino „Lewart” dla Seniorów” oraz „Kobiety wieczór filmowy” z seansami dedykowanymi odpowiednio seniorom i kobietom. Dla dzieci dostępna jest także usługa specjalna – „Urodziny z Kinem „Lewart””. W 2024 r. Kino „Lewart” odnotowało 21 497 widzów.

LOK jest wydawcą dwutygodnika „Lubartowiak” – bezpłatnej miejskiej gazety, wydawanej od 1996 r. Aktualnie gazeta ma nakład 10000 egzemplarzy i jest dostarczany mieszkańcom do skrzynek pocztowych. Redakcja funkcjonująca w strukturze LOK prowadzi także stronę internetową czasopisma i profil na Facebooku.

LOK prowadzi także Punkt Informacji Turystycznej, czynny w sezonie turystycznym również w weekendy (pon - pt. – 8 -16, sob. – ndz. 9 - 17). W PIT turyści mogą zakupić pamiątki, książki i inne wydawnictwa związane z Lubartowem, są tam dostępne również darmowe materiały (mapy, przewodniki) dotyczące miasta i regionu. PIT organizuje również spacer historyczny „Spacerkiem po Lubartowie”.

LOK prowadzi dialog z lokalną społecznością, dostosowując programy do zgłaszanych potrzeb (prowadzi badania preferencji (ankiety, spotkania), angażuje mieszkańców w wybór repertuaru „Jaki film?”). Ważną kwestią jest dostępność – budynek LOK ma poziome wejście, windę i toalety dla osób na wózkach. LOK stara się odpowiadać na potrzeby wszystkich grup: młodszych (zajęcia ruchowe, informatyczne, szachy) i starszych (kino dla seniora, chóry, spotkania) oraz zapewnia przestrzeń spotkań i animacji społecznej. Zajęcia są dostępne dla różnych poziomów zaawansowania, sprzyjają integracji i rozwijaniu pasji.

Miejska Biblioteka Publiczna im. A. Mickiewicza

Są to trzy placówki (główna i 2 filie), które oferują dostęp do ponad 70 tys. książek i multimediów oraz organizują bogaty program edukacyjno-kulturalny. Biblioteka prowadzi lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, promocje książek oraz konkursy literackie i plastyczne („Czytelnik Roku”, „Moje miasto, moja rodzina” itp.). Przy bibliotece działają także organizacje społeczne np. Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Biblioteka prowadzi działalność w trzech placówkach (główna i 2 filie), oferując nowoczesne usługi oparte na elektronicznym systemie obsługi „Mateusz”. Obecnie zapisanych jest ponad 2 500. W roku sprawozdawczym biblioteka zorganizowała 212 wydarzeń, w których uczestniczyło ponad 4 000 osób. Na uwagę zasługuje różnorodność form: szkolenia biblioteczne, zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży, wydarzenia patriotyczne i okolicznościowe, spotkania autorskie oraz festiwale literackie. Szczególne znaczenie miały wydarzenia jubileuszowe z okazji 115-lecia istnienia instytucji, w tym publikacja historyczna, wystawa i gala z udziałem gości z całego regionu. Biblioteka realizuje m.in. lekcje biblioteczne, cykle zajęć w szkołach i przedszkolach, ferie i wakacje z biblioteką. Przy bibliotece działa wiele grup nieformalnych i organizacji społecznych, m.in. Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klub Seniora, Dyskusyjny Klub Książki czy Klub Rękodzieła⁶.

⁶<https://biblioteka.umlubartow.pl/>

Muzeum Ziemi Lubartowskiej

Pomysł założenia lokalnego muzeum narodził się po II wojnie światowej wśród regionalistów z Lubartowa, jednak realizacja ruszyła w 1955 roku, kiedy powstało Koło Miłośników Historii (później Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Lubartowskiej). Muzeum otrzymało statut 1 stycznia 1966 roku, a uroczyście otwarto je 17 października 1970 r. jako oddział Muzeum Okręgowego w Lublinie. Budynek po remoncie otwarto ponownie w 1990 roku. Od tego momentu intensywnie prowadzone są wystawy czasowe poświęcone lokalnym twórcom i zbiorom regionalnym. W 2014 r. rada miasta podjęła uchwałę o przejściu muzeum przez Lubartów; od stycznia 2015 działa jako niezależna instytucja Muzeum Ziemi Lubartowskiej. Muzeum mieści się przy ul. Kościuszki 28. Zajmuje XIX - wieczny dworek, który został przekazany muzealnikom przez doktora Stefana Werchrackiego (jako miejsce pamięci jego syna Ryszard Werchrackiego), a od 1983 r. w całości służy jako placówka muzealna⁷. Podczas remontu wystawienniczego placówka została przeniesiona czasowo do Szkoły Podstawowej nr 3 przy ul. 1 Maja. Muzeum dysponuje kolekcją ponad 2 500 eksponatów obejmujących archeologię, historię, etnografię, numizmatykę i sztukę regionalną. Eksponaty etnograficzne to m.in. stroje ludowe z przełomu XIX/XX w., wyroby plecionkarskie, garncarskie, tkaniny, wycinanki, pisanki oraz narzędzia rolnicze. Szczególnym skarbem są wyroby fajansarni działającej w Lubartowie w latach 1840–1850. Nie zabrakło też zbioru żelazek na węgiel drzewny i tzw. „duszę”. Muzeum szczególnie zajmuje się historią lokalnych społeczności, dokumentów, starych fotografii i spuścizny po regionalistce Wandzie Śliwinie. Część wystawy poświęcono także zakładom przemysłowym z czasów PRL Unitra i Huta Szkła. (np. magnetofony „Unitra Kasprzak”). Przykładem jest wystawa plenerowa „Panorama. Lubartów cztery dekady” dokumentująca transformacje społeczno – urbanistyczne miasta w latach 1980–2020. Przez ostatnią dekadę przygotowano około 36 wystaw czasowych, od archeologicznych, fotograficznych po artystyczne i edukacyjne. Wystawy pokazywały też twórczość lokalnych artystów: malarzy, fotografików, rzeźbiarzy. Muzeum współpracuje aktywnie z Lubartowskim Towarzystwem Regionalnym i przyznaje honorowe tytuły „Przyjaciela Muzeum” osobom i instytucjom wspierającym jego działalność⁸. Współpracowano z różnymi instytucjami, takimi jak Lubartowski Ośrodek Kultury, Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury czy Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury

PMDK w Lubartowie rozpoczął swoją działalność w 1980 roku. Przez lata placówka działała w różnych lokalizacjach: m.in. w dworku przy ul. Lubelskiej, później przy ul. Cichej, w Zespole Szkół nr 2, a także w dawnym budynku przychodni przy ul. Szaniawskiego. W latach 2014–2020 trwał

⁷<https://muzeum.umlubartow.pl/bez-kategorii/regionalisci-pamietali/>

⁸<https://muzeum.umlubartow.pl/o-muzeum/prezentacja-10-lecie-muzeum/>

remont dawnego szpitala przy ul. Słowackiego 7, który przystosowano na potrzeby PMDK oraz Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej. W 2025 obchodzono jubileusz 45-lecia PMDK. PMDK regularnie organizuje wystawy plastyczne i fotograficzne, m.in. w ramach jubileuszu 40-lecia w 2021 r. („Fotorama”) i współpracy z Lubartowskim Ośrodkiem Kultury w projektach takich jak „INTEGRACJA wspólna KREACJA”, angażujących dzieci i młodzież z Ukrainy i Polski. Uczestnicy wszystkich pracowni PMDK zdobywają nagrody i wyróżnienia i kontynuują edukację artystyczną na renomowanych uczelniach.

Lubartowskie Towarzystwo Regionalne (LTR) – od 1955 roku zbiera pamiątki i dokumentuje historię Lubartowa oraz sąsiadujących miejscowości. Towarzystwo utworzyło Muzeum Ziemi Lubartowskiej, a dziś (społecznie) organizuje prelekcje historyczne i wydaje publikacje o lokalnym dziedzictwie. Wydano 20 tomów serii „Lubartów i Ziemia Lubartowska” (1956–2020). Towarzystwo wykonało cztery okolicznościowe medale pamiątkowe o wizerunkach zasłużonych postaci związanych z Lubartowem i istotnymi zabytkami miasta. Współorganizowano sesje popularnonaukowe dla szkół i mieszkańców o historii, ekologii i literaturze. LTR koordynowało renowację kilkunastu zabytkowych pomników cmentarnych. Na koniec 2020 roku LTR skupiało 313 członków indywidualnych, nie tylko z Lubartowa, ale także m.in.: z Lublina, Warszawy, Poznania, Gdańska i z zagranicy (Niemcy). Oprócz tego funkcjonuje osiem członków zbiorowych: m.in. lokalny Cech Rzemiosł Różnych, SOLBET S.A., Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Jedność”, OSP, pszczelarze oraz zespoły śpiewacze z Ostrówka i Górki Lubartowskiej⁹.

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Lubartowie (UTW). Organizacja pozarządowa, powstała w 2013 roku jako stowarzyszenie dla seniorów zainteresowanych edukacją i życiem społecznym. Działa przy ul. Lubelskiej 36, odbywając zajęcia w Miejskiej Bibliotece oraz w salach Lubartowskiego Ośrodka Kultury¹⁰. Program UTW obejmuje zajęcia ruchowe (gimnastyka, joga, pływanie), trening pamięci i kursy językowe (angielski, włoski), warsztaty rękodzielnicze oraz liczne wycieczki, od jednodniowych po dłuższe wyprawy po Polsce i za granicą. Obecnie UTW liczy ponad 150 osób.

Najstarszym lokalnym zespołem folklorystycznym jest **Kapela Ludowa „Lubartowiacy”** – powstała w 1977 r. ze złączenia dwu kapel ludowych i od czterech dekad promuje Lubartów poprzez

⁹<https://www.lubartow.pl/lubartowskie-towarzystwo-regionalne/>

¹⁰<https://utwl.pl/>

pieśni i tańce. Kapela regularnie występuje na festiwalach kapel, dożynkach i uroczystościach miejskich¹¹. Ponadto z LOK współpracuje Kapela Lewartowianie (Lubartowianie Seniorzy).

Orkiestra Dęta OSP Lubartów to ważna instytucja kulturowa regionu, która licząca niemal wiek tradycji, regularnie nagradzana i obecna w lokalnym życiu kulturalnym. Realizuje funkcję muzycznej wizytówki Lubartowa, łącząc wychowanie muzyczne młodzieży, aktywizację społeczności i promocję tradycji strażackich. Obecnie orkiestra liczy ponad 50 muzyków, próbując tradycje strażacko - muzyczne od pokoleń. Pod batutą kapelmistrza Andrzeja Zaręby orkiestra stale się rozwija, zapraszana do udziału w przeglądach, koncertach plenerowych, uroczystościach państwowych i lokalnych. Repertuar orkiestry jest różnorodny, obejmuje muzykę filmową, marszową, rozrywkową. Zespół angażuje muzyków w różnym wieku, w tym dzieci i młodzież, i regularnie bierze udział w paradach, festynach czy uroczystościach strażackich. Współpracuje także z grupami mażorettek, co wzbogaca oprawę wizualną występów¹².

Wydarzenia w obszarze kultury

Lubartów ma bogaty kalendarz imprez kulturalnych. W lecie jednym z głównych wydarzeń jest XV Międzynarodowy Festiwal „Śladami Singera”. Jest to artystyczny projekt inspirowany twórczością pisarza Izaaka Baszewisa Singera, realizowany przy współpracy z Ośrodkiem „Brama Grodzka” – Teatr NN. Na festiwal składa się pokaz filmowy, koncert lub monodram, ale największą, kilkusetosobową widownię przyciąga wieczorem widowisko uliczne łączące teatr, cyrk i akrobacje. Festiwal przenosi publiczność w atmosferę przedwojennej Lubelszczyzny żydowskiej, łącząc muzykę, legendy i taniec.

Kolejnym unikatowym projektem jest Lubartów 33 (Ogólnopolski Konkurs Literacko-Kabaretowy im. Ludwika Licińskiego), związany z kabaretem „Sęk” z lat 20. XX w. i słynnym hasłem „Lubartów 333”. LOK co roku ogłasza konkurs na utwór literacki inspirowany lokalną historią i skeczem „Sęk”. Projekt ten promuje Lubartów na ogólnopolskiej scenie kulturalnej i angażuje różne pokolenia mieszkańców.

Drugą połowę maja wypełnia Dni Lubartowa, jest to coroczny, dwudniowy festiwal miejski (zwykle pod koniec maja). Przy rynku gromadzą się zespoły lokalne i goście: dziecięce zespoły taneczne i chóry szkolne, soliści, zespoły ludowe i folkowe, Chór Ziemi Lubartowskiej oraz Orkiestra OSP. Wieczorem organizowane są koncerty gwiazd. „Rockowa Niedziela” to scena otwarta na lokalne zespoły (np. Relife, Acute Mind), które poprzedzają koncert gwiazdy. Imprezom towarzyszą

¹¹<https://loklubartow.pl/kapela-lubartowiacy/>

¹²<https://www.straz.lubartow.pl/orkiestra/>

konkursy, pokazy food trucków („Street Food Festival”), strefa zabaw dla dzieci itp. Festiwal ten integruje społeczność lokalną i przyciąga publiczność z całego regionu, jednocześnie świętując rocznicę założenia miasta.

Każdej wiosny odbywa się Festiwal Szachowy Ziemi Lubartowskiej. Jest to cykl turniejów szachowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Wielodniowe mistrzostwa Ziemi Lubartowskiej popularyzują szachy w regionie i umożliwiają zdobywanie rankingów oraz rozwijanie pasji.

Latem organizowane są także lokalne imprezy tematyczne: Lubartowskie „ANNOWANIE” – imieninowy festyn dla kobiet u imienia Anna (przyjęło się od 2000 r.), w nawiązaniu do tradycji letniego jarmarku z okazji odpustu w kościele św. Anny. Mieszkańcy bawią się przy muzyce lokalnych wykonawców oraz gwiazdy wieczoru. Wokół tego święta organizowane są konkursy, stoiska lokalnych twórców, dla mieszkańców przygotowywany jest tort imieninowy. Ponadto LOK i biblioteka realizują liczne warsztaty i konkursy (np. warsztaty pisarskie, fotograficzne czy warsztaty wielkanocne), wspierając lokalnych twórców.

W maju 2024 r. Gmina Miasto Lubartów przystąpiła do Unii Kultury Obszaru Metropolitalnego, dołączając do inicjatywy wspólnej z Lublinem i innymi samorządami Lubelszczyzny w celu promocji regionalnej kultury i budowy trwałej współpracy kulturalnej¹³.

¹³<https://loklubartow.pl/warsztaty-european-flags-reunion/>

Trendy w kulturze a Lubartów

W całej Polsce obserwuje się kilka wyraźnych trendów w kulturze lokalnej. Coraz więcej osób nie chce już być tylko biernymi odbiorcami kultury, mieszkańcy i mieszkanki chcą uczestniczyć, angażować się w tworzenie wydarzeń, śpiewać, występować czy organizować własne inicjatywy. Dużą popularnością cieszą się imprezy plenerowe, które przyciągają zarówno rodziny z dziećmi, jak i osoby starsze. Coraz większą rolę odgrywają działania międzypokoleniowe, łączące dzieci, młodzież i seniorów, a także aktywności odwołujące się do folkloru i lokalnych tradycji w nowoczesnym wydaniu. Jednocześnie zauważa się spadek zainteresowania kulturą o tradycyjnej, instytucjonalnej formule, szczególnie tam, gdzie brakuje nowoczesnych rozwiązań czy interakcji z odbiorcą¹⁴.

Tendencje ogólnopolskie są obserwowalne również w Lubartowie. Miasto może pochwalić się aktywną społecznością lokalną, zarówno seniorzy, jak i dzieci oraz młodzież angażują się w zespoły, chóry czy kluby, co doskonale wpisuje się w trend kultury uczestniczącej. Silną stroną Lubartowa jest również rozbudowana oferta plenerowa, na przykład Dni Lubartowa, Annowanie czy festiwal Śladami Singera, które są atrakcyjne dla szerokiej grupy mieszkańców. Mieszkańcy miasta poszukują związku z lokalną tradycją poprzez działalność zespołów muzycznych i różnorodne konkursy tematyczne. Widoczna jest także dbałość o kulturę międzypokoleniową, zajęcia i warsztaty w LOK czy biblioteki kierowane są do różnych grup wiekowych.

Cyfrowy świat staje się nieodłączną częścią życia młodych ludzi i wyzwaniem jest to, aby kultura lokalna nie pozostawała w tyle. Wiele instytucji kultury w Polsce poszerza swoją ofertę o podcasty, vlogi, warsztaty online czy zajęcia związane z kulturą internetu (np. storytelling cyfrowy, gry miejskie z aplikacjami), co mogłoby być inspiracją również dla Lubartowa. Takie podejście pozwala dotrzeć do młodszych odbiorców, aktywować ich w znanym im środowisku cyfrowym i jednocześnie edukować, jak mądrze korzystać z nowych mediów.

Aktualne stają się zagadnienia związane z mniejszościami narodowymi. Podczas spotkania szkoleniowego został poruszony problem dotarcia do mniejszości narodowych obecnych w Lubartowie: obecnych od lat mieście Romów, tworzących hermetyczne środowisko czy Ukraińców, których wielu przyjechało do miasta po rozpoczęciu wojny w 2022 r. Uczestnicy badań zwrócili uwagę na to, że warto pamiętać o tych społecznościach planując wydarzenia kulturalne.

Lubartowie widoczny jest szacunek do lokalnych tradycji, pielęgnowanie historii miasta i pamięci o różnorodności kulturowej (np. festiwal Śladami Singera, przypominający o żydowskim

¹⁴ Por. <https://nck.pl/badania/raporty/aktywnosc-kulturalna-polakow-w-2024-roku>

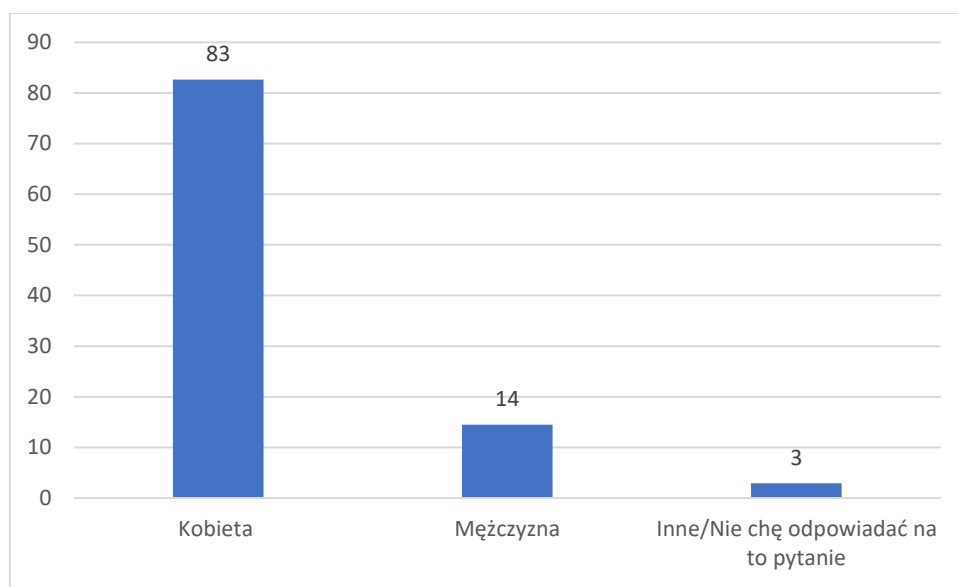
dziedzictwie). To ważny kierunek, który warto kontynuować i rozwijać o nowe inicjatywy integrujące mieszkańców o różnych korzeniach, także współczesnych, np. cudzoziemców, którzy osiedlają się w okolicy. Budowanie otwartości na różnorodność w kulturze lokalnej to nie tylko powrót do przeszłości, ale także promowanie szacunku i otwartości w codziennych relacjach społecznych.

Największym wyzwaniem wydaje się brak oferty dla młodych dorosłych, czyli osób w wieku 20–40 lat. Poza dużymi miejskimi wydarzeniami, brakuje propozycji bardziej nowoczesnych, których oczekują badani przedstawiciele dla tej grupy wiekowej.

Kulturalna infrastruktura miasta pozostaje raczej tradycyjna, brak dużej sceny czy zmodernizowanego centrum kultury ogranicza możliwości organizowania większych i bardziej różnorodnych wydarzeń. Problemem jest też stosunkowo niska rozpoznawalność Lubartowa jako lokalnego ośrodka kulturalnego poza jego granicami.

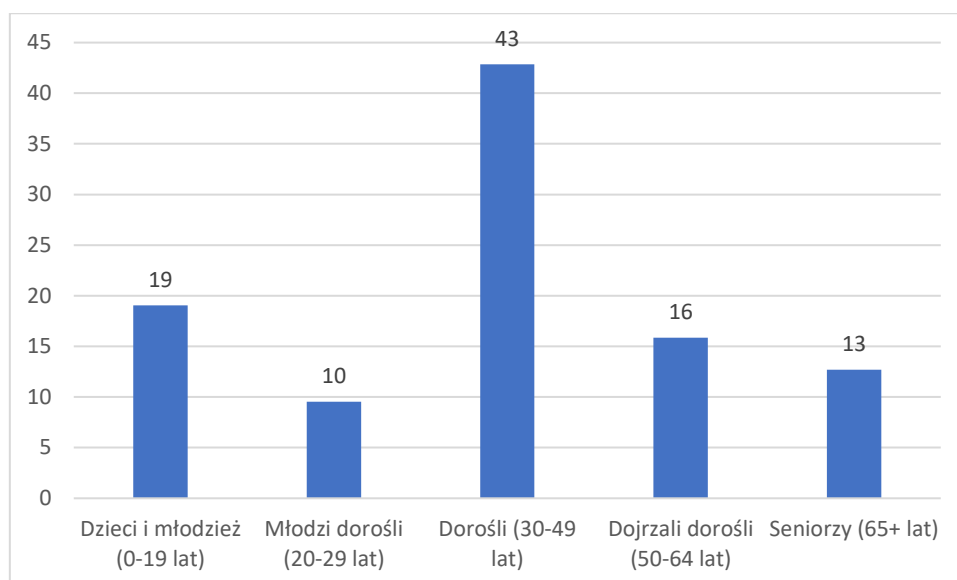
Wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy uruchomiono ankietę online, była ona dostępna również w wersji papierowej. Ankietę wypełniło 71 osób. W badaniu zdecydowaną większość uczestników stanowiły kobiety (83%). Udział mężczyzn był wyraźnie niższy (14%), natomiast niewielka grupa osób (3%) wybrała odpowiedź „Inne” lub „nie chcę odpowiadać”.

Wykres 1 Płeć, N-69, w %.

W badaniu udział wzięło łącznie 63 osoby, które podały swój wiek. Najmłodszy uczestnik miał 5 lat, najstarszy 84 lata. Średnia wieku wyniosła około 42 lata. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby dorosłe w wieku 30–49 lat, które odpowiadały za około 43% wszystkich odpowiedzi. Grupę tzw. 65+ stanowiła ok. 13% badanych. Młodzież i dzieci (0–19 lat) stanowili 19% badanych, natomiast młodzi dorośli (20–29 lat) stanowili 9% badanych. Grupa osób w wieku 50–64 lat stanowiła około 16% badanych. Ta struktura wiekowa w badaniu może wskazywać na dużą aktywność mieszkańców Lubartowa w średnim wieku, co jest spójne z obserwowanym trendem uczestnictwa w kulturze w Polsce.

Wykres 2 Rozkład wieku, N-63, w %.

Skojarzenia z kulturą

Kultura w Lubartowie najczęściej kojarzona jest z wydarzeniami plenerowymi, lokalnymi instytucjami oraz aktywnościami dla dzieci i seniorów. Obecny jest zarówno obraz kultury tradycyjnej i społecznej, jak i pojedyncze głosy oczekujące świeżości i otwartości.

Wyniki odpowiedzi na pytanie „Z czym Ci się kojarzy się kultura w Lubartowie?” pokazują zróżnicowane postrzeganie lokalnej kultury, które można pogrupować w kilka wyraźnych kategorii:

- a) Wydarzenia plenerowe i święta miejskie. Duża grupa osób najczęściej wskazywała na skojarzenia związane z wydarzeniami w przestrzeni miejskiej, przede wszystkim Dniami Lubartowa, Annowanie, Kapucyński Piknik Motocyklowy, Festiwal Singera, Bieg Pokój i Dobro, Festiwal Literacki w Bibliotece, Questy i inicjatywy regionalne organizowane przez Lubartowskie Towarzystwo Regionalne oraz Świętem Rowerów. Festyny, koncerty plenerowe i imprezy na rynku tworzą najczęściej wymieniany obraz kultury w mieście:

„Kultura kojarzy mi się z muzyką na żywo, w sezonie letnim w plenerze.”

Wypowiedź w ankiecie

- b) Instytucje kultury. Silną rolę w lokalnym pejzażu kultury odgrywają instytucje:

- LOK – zajęcia (zwłaszcza dla seniorów) - wydarzenia, koncerty i wystawy
- PMDK (Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Lubartowie) – rozwój dzieci i młodzieży
- MZL (Muzeum Ziemi Lubartowskiej) - zabytki, historia, dziedzictwo lokalne
- MBP (Miejska Biblioteka Publiczna) - spotkania autorskie i działalność edukacyjna

- Kino Lewart
- PCK
- Społeczna Szkoła Muzyczna - kształcenie muzyczne, zwłaszcza dzieci
- Art Chata - miejsce alternatywne, nieformalna kultura - prywatna pracownia plastyczna, która oferuje zajęcia dla dzieci i młodzieży, zlokalizowana w budynku z klimatycznym wnętrzem
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL” w Lubartowie
- Punkt Informacji Turystycznej w Lubartowie
- Chór Ziemi Lubartowskiej
- Muzeum Parafialne
- Franciszkańskie Dzieło Promocji Młodzieży i Rodziny” Alwernia” – organizacja, która realizuje wydarzenia duchowne i kulturalne. (stowarzyszenie działające przy klasztorze oo. Kapucynów,)

- c) Aktywności dla dzieci i seniorów. Respondenci docenili szeroką ofertę zajęć dla dzieci, zajęć stałych dla dorosłych i seniorów.

„Głównie zajęciami dla seniorów”, „Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci, stałe zajęcia dla seniorów”.

Wypowiedź w ankiecie

- d) Kultura uczestnicząca i lokalni artyści. Część osób kojarzy kulturę z aktywnym uczestnictwem: śpiewem, występami, grą aktorską, szachami czy muzyką na żywo:

„Muzyka, gra aktorska, wielu utalentowanych artystów”, „Szachy w Lubartowie”, „Spotkania z pisarzami, poetami, organizowane wystawy”.

Wypowiedź w ankiecie

- e) Folklor, historia i tradycja. Pojawiają się skojarzenia związane z kulturą ludową, kapelą ludową, lokalnymi kapelami i „małomiasteczkowym folklorem”:

„Z kapelami ludowymi”, „Z małomiasteczkowym folklorem, z wybitnymi postaciami”.

Wypowiedź w ankiecie

- f) Miejsca kojarzone z kulturą i historią. Są to wskazywane skarby, które są częścią historii miasta: Pałac Sanguszków i park miejski, Plac przed ratuszem, deptak, Bazylika Św. Anny i klasztor Ojców Kapucynów, zespół klasztorny kapucynów, zabytki sakralne.

- g) Nastroje i emocje pozytywne: Kultura to relaks, forma rozwoju, integracja społeczna, miłe spędzenie czasu. Różnorodność oferty i dostępność wydarzeń plenerowych, wystaw, koncertów.
- h) Krytyczne lub neutralne głosy. Nieliczne osoby zgłosiły krytyczne opinie, mówiąc o hermetyczności środowiska czy „nudnych występach”. Pojawiły się też odpowiedzi neutralne i brak wyraźnych skojarzeń

„Z hermetycznym, nieprzyjaznym towarzystwem”, „Z nudnymi występami”.

„Nie wiem”, „Szczere, nie wiem”.

Wypowiedź w ankiecie

Zainteresowania

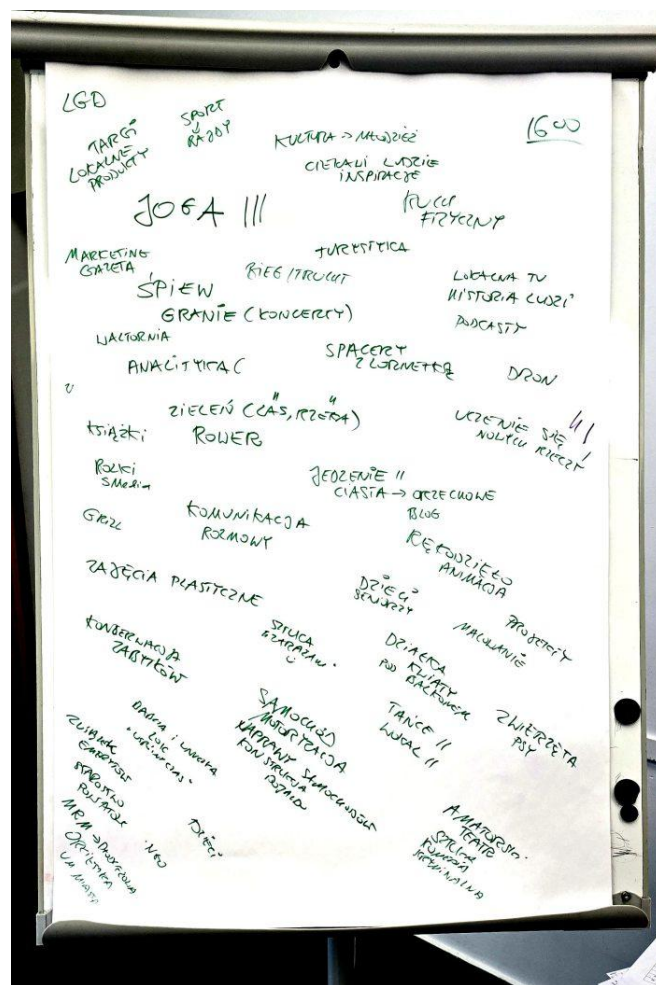
Zebrane dane pokazują dużą różnorodność zainteresowań mieszkańców, z dominującą rolą muzyki, sztuki, literatury i szachów. Widoczny jest również potencjał do działań integrujących osoby o podobnych pasjach: od warsztatów rękodzielniczych, przez kluby książki, po turnieje szachowe czy kino tematyczne. Warto również wspierać aktywności związane z naturą, zdrowym stylem życia i edukacją nieformalną.

Na podstawie analizy odpowiedzi ankietowych, ale i wypowiedzi na warsztatach można wyróżnić kilka głównych obszarów zainteresowań mieszkańców:

- a) Muzyka: to zdecydowany lider wśród zainteresowań mieszkańców. Obecna jest zarówno w formach amatorskich, jak i zorganizowanych. Wskazywano różnorodne formy aktywności muzycznej: słuchanie muzyki, tworzenie muzyki, śpiewanie, w tym udział w chórze (np. Chór Ziemi Lubartowskiej), gra na instrumentach (m.in. gitara, skrzypce), zainteresowanie muzyką ludową, sakralną, a także kulturą folkową.
- b) Taniec: często wskazywane zainteresowanie, często łączone z muzyką i rekreacją. Pojawiają się zarówno ogólne wzmianki o tańcu, jak i bardziej sprecyzowane formy (np. taniec ludowy).
- c) Literatura i książki: zainteresowanie to jest szeroko reprezentowane. Popularne gatunki: literatura faktu, biografie, książki podróżnicze, powieści. Pojawiają się pomysły na aktywności kulturalne: spotkania autorskie, czytanie poezji, kluby książki. Zgłaszano również chęć organizowania seansów klasyki kina w lokalnym kinie.
- d) Film i kino: pojawiały się w odpowiedziach wielokrotnie, często w powiązaniu z literaturą lub kulturą. Zainteresowania obejmują zarówno kino popularne, jak i ambitniejsze formy (np. propozycje seansów klasyki kina, kluby filmowe).
- e) Sztuka, rękodzieło i twórczość własna. Znaczna część mieszkańców interesuje się różnorodnymi formami sztuki oraz twórczości manualnej. Rękodzieło: szydełkowanie,

decoupage, facepainting, szycie, prace manualne, rękodzieło ludowe. Sztuki wizualne: malarstwo, rysunek, fotografia. Twórczość cyfrowa: programowanie (traktowane jako forma kreatywności), grafika komputerowa. Pojawiła się także konserwacja zabytków.

- f) Teatr, architektura, animacja kultury. Spora grupa mieszkańców wykazuje zainteresowania artystyczne, co wskazuje na potencjał do rozwoju warsztatów artystycznych, zajęć twórczych oraz organizacji lokalnych wystaw i wernisaży.
- g) Szachy. Pojawiały się wyjątkowo często, w różnych wariantach (gra rekreacyjna, towarzyska, turniejowa). Lubartów można określić jako „miasto szachów” – zainteresowanie jest żywe, międzypokoleniowe i popularne zarówno wśród młodzieży, jak i osób dorosłych.
- h) Sport i aktywność fizyczna. Sport i aktywność ruchowa są istotną częścią zainteresowań mieszkańców: sporty zespołowe: siatkówka, bilard, aktywności indywidualne: gimnastyka, rekreacja, turystyka rowerowa,
- i) Zainteresowania związane z naturą. Ogrodnictwo, działka jako forma aktywności na świeżym powietrzu. Zwierzęta.
- j) Podróże, tożsamość i historia; spacer, podróże, odkrywanie lokalnej przyrody i historii, np. questy po okolicy, historia lokalna, genealogia.
- k) Zainteresowania społeczne, edukacyjne i duchowe. Wśród mieszkańców obecne są również refleksyjne zainteresowania społeczne i edukacyjne: religia i duchowość chrześcijańska, psychologia, socjologia, wychowanie, animacja kultury, bezpieczeństwo dzieci i dorosłych, genealogia, polityka, dyskusje społeczne (np. klub dyskusyjny). Spędzania czasu z najbliższymi.
- l) Zainteresowania specjalistyczne i popkulturowe: motoryzacja, kultura popularna, np. anime.

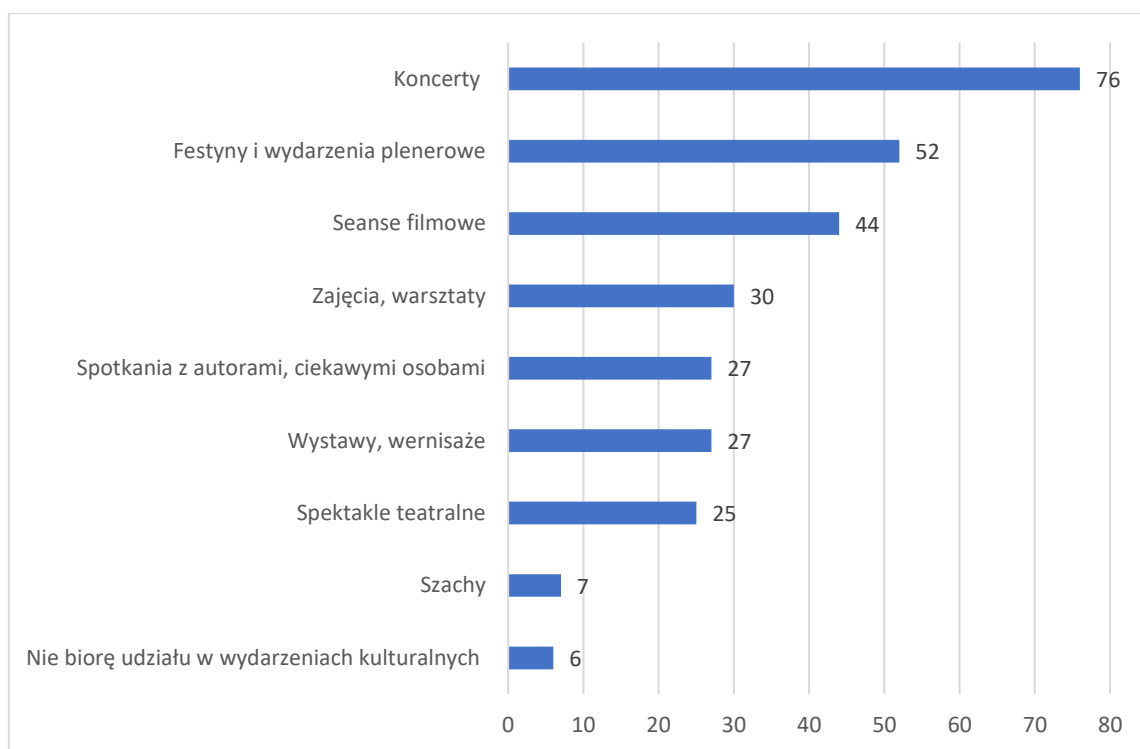

Zdjęcia 4 Plansza z warsztatu – zainteresowania

Uczestnictwo w kulturze

Zdecydowanie najwięcej osób zadeklarowało udział w koncertach, aż 76% respondentów wskazało tę formę aktywności kulturalnej. Popularnością cieszą się również festyny i wydarzenia plenerowe (52%) oraz seanse filmowe (44%). Nieco mniejszym zainteresowaniem cieszą się zajęcia i warsztaty (30%), spotkania autorskie i z ciekawymi osobami (27%), a także wystawy i wernisaże (27%). Spektakle teatralne przyciągają 25% uczestników, natomiast szachy angażują 7% badanych. Zaledwie 6% respondentów zadeklarowało brak udziału w jakichkolwiek wydarzeniach kulturalnych.

Kultura muzyczna oraz wydarzenia plenerowe są najbardziej popularne wśród mieszkańców Lubartowa, natomiast wydarzenia o charakterze bardziej kameralnym (szachy, wystawy, spotkania autorskie) przyciągają mniejsze grupy odbiorców.

Wykres 3. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „W jakiego rodzaju wydarzeniach kulturalnych w Lubartowie najczęściej bierzesz udział?”, N=71, w %. Możliwość wielu odpowiedzi.

Wyzwania w obszarze kultury

Mieszkańcy i mieszkanki Lubartowa dostrzegają szanse na rozwój pasji, ale przede wszystkim dla dzieci, młodzieży i seniorów. Dorosła grupa wiekowa (20–50 lat) czuje się jednak pominięta. Największą przeszkodą jest ograniczona i słabo promowana oferta zajęć, brak zajęć specjalistycznych oraz niedostosowanie godzin wydarzeń do osób pracujących. Z drugiej strony widać dużą siłę lokalnych środowisk, pozytywne przykłady zaangażowania oraz gotowość do samodzielnej organizacji wydarzeń.

„Brak jest inicjatyw, działań, imprez dla ludzi w "średnim wieku", w większości są tylko dla dzieci i dla seniorów. Szczególnie ostatnio odnosi się wrażenie, że tylko seniorzy żyją w Lubartowie (chór, zajęcia dla seniorów, pieniądze dla utw, senior+, wyjazdy, baseny, wycieczki itp.). A gdzie zajęcia, imprezy, tematyka dla osób 20 - 40 lat?”

Wypowiedź z ankiety

Część mieszkańców deklaruje, że może realizować swoje pasje, korzystając z dostępnych zajęć, wydarzeń, wsparcia lokalnych instytucji oraz pozytywnej atmosfery w środowisku. Pomagają im

lokalne inicjatywy (np. UTW, szachy w LOK, spotkania z autorami, koncerty), zaangażowanie ludzi oraz wsparcie finansowe na organizację wydarzeń.

Niektórzy realizują swoje pasje tylko w ograniczonym zakresie, korzystają z oferty kulturalnej Lubartowa, ale muszą szukać dalszych możliwości w większych miastach lub internecie z powodu ograniczonej oferty lokalnej.

„W dobie internetu nie ma miejsca na świecie które by nie pozwalało rozwijać swoich pasji. Myślę że wielu ludzi z Lubartowa ma ciekawe pasje, ale uważam że wydarzenia kulturalne są mało ogłaszane.”

Wypowiedź z ankiety

Spora grupa mieszkańców wskazuje, że nie może realizować swoich pasji w Lubartowie. Podkreślają brak zajęć dla dorosłych w wieku produkcyjnym, hermetyczność instytucji (LOK, PMDK), niedostateczną promocję wydarzeń, brak ofert specjalistycznych zajęć oraz niewystarczającą dostępność infrastruktury.

Co pomaga w realizacji pasji:

- pozytywna atmosfera w środowisku lokalnym, zaangażowani i utalentowani ludzie,
- dostępne zajęcia (np. UTW, szachy, zajęcia ruchowe, spotkania autorskie, koncerty),
- internet jako źródło rozwoju pasji,
- wsparcie finansowe na organizację własnych wydarzeń,
- darmowe zajęcia w lokalnych instytucjach,
- bliskość instytucji kultury.

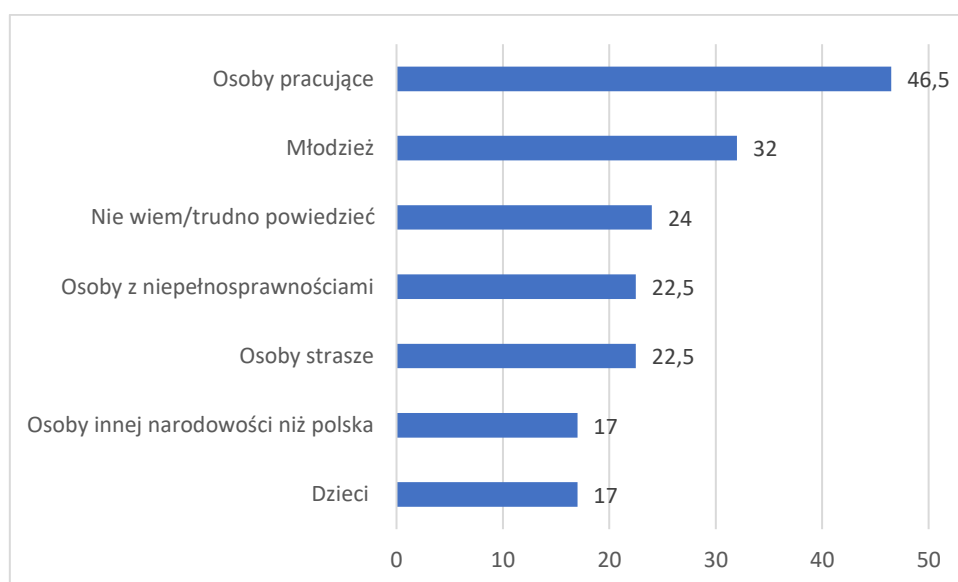
Co przeszkadza w realizacji pasji:

- brak oferty zajęć dla dorosłych w wieku 20–40 lat,
- przewaga wydarzeń skierowanych do dzieci i seniorów,
- brak specjalistycznych warsztatów i projektów kulturalnych, szczególnie dla dorosłych,
- słaba lub niewystarczająca promocja wydarzeń,
- hermetyczność instytucji (trudność w realizacji własnych inicjatyw w LOK, PMDK),
- problemy komunikacyjne (np. mało autobusów w weekendy),
- brak dostępności zajęć w godzinach popołudniowych dla osób pracujących,
- brak czasu osobistego na realizację pasji,
- słaba infrastruktura (np. brak miejsc do gry w petanque, słaba baza lokalowa),

- brak aktywności związanych z niektórymi dziedzinami (np. kółko teatralne, zajęcia muzyczne).

Największą barierę w uczestnictwie w kulturze mieszkańcy dostrzegają w przypadku osób pracujących (46,5%) i młodzieży (32%), co potwierdza wcześniejsze obserwacje o ograniczonej ofercie kulturalnej dla tej grupy.

Zauważalne są również obawy o wykluczenie osób starszych (22,5%), z niepełnosprawnościami (22,5%) oraz dzieci (17%) i osób o innej narodowości niż polska (17%). Stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi „nie wiem” sugeruje, że część mieszkańców nie ma pełnej wiedzy na temat uczestnictwa innych grup w kulturze.

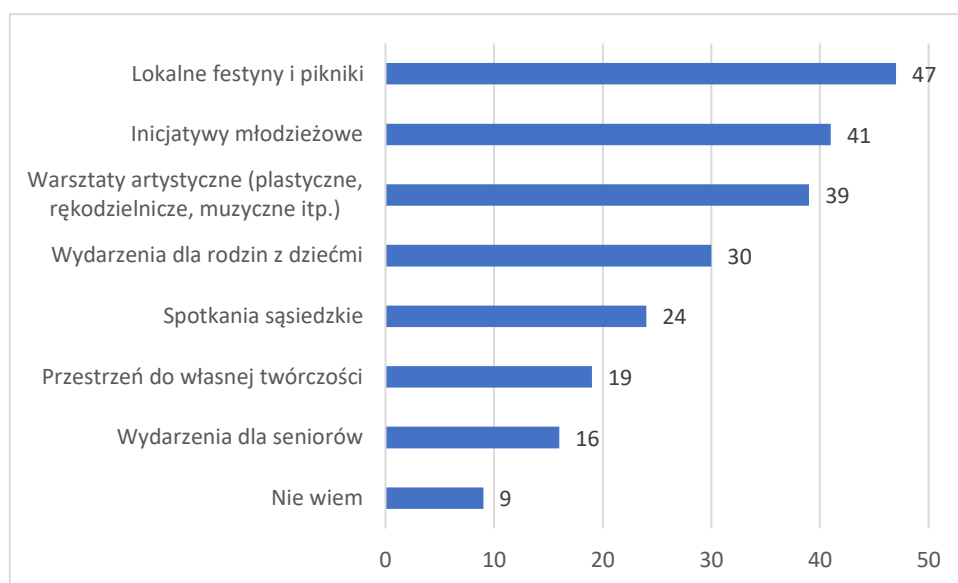

Wykres 4 Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Kto, według Ciebie, nie korzysta z oferty kulturalnej w Lubartowie?”, N-71, w %.

Potrzeby i pomysły na działania kulturalne

Na podstawie zebranych danych najczęściej wskazywaną potrzebą mieszkańców Lubartowa są lokalne festyny i pikniki – taką odpowiedź wybrało 47% respondentów. Na drugim miejscu znalazły się inicjatywy młodzieżowe (41%) oraz warsztaty artystyczne obejmujące zajęcia plastyczne, rękodzielnicze, muzyczne (39%).

Kolejną popularną propozycją były wydarzenia dla rodzin z dziećmi (30%) oraz spotkania sąsiedzkie (24%). Przestrzeń do własnej twórczości wskazało 19%, a wydarzenia dla seniorów 16% ankietowanych. Zaledwie 9% osób nie miało zdania w tym zakresie.

Wykres 5. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jakie działania kulturalne chciałbyś/chciałabyś, aby powstały w Twojej okolicy?”, N-70, w %. Możliwość wielokrotnej odpowiedzi.

W otwartych odpowiedziach pojawiło się większe zróżnicowanie form i grup docelowych, szczególnie wskazania „dla dorosłych poniżej wieku senioralnego”, „młodzieży” i „młodych dorosłych” (20–40, 26–50 lat). Pojawiły się propozycje niestandardowe jak plenerowe seanse, questy terenowe, graffiti, czy wydarzenia muzyczne dla niszowych odbiorców (rap, rock).

Wskazane potrzeby:

- Koncerty rockowe oraz możliwość występów młodych zespołów rockowych.
- Stand-up, przyjazdy celebrytów.
- Plenerowe oglądanie seansu filmowego.
- Chór muzyki nowoczesnej dla osób w średnim wieku.
- Questy – wyprawy odkrywców.
- Rap festival.
- Plaża i miejsce na food trucki,
- Zajęcia dla ludzi 20–40 lat, w tym joga, taniec nowoczesny, graffiti.
- Teatr, koncerty (ogólnie ujęte).
- Wydarzenia dla ludzi w wieku 26–50 lat.
- Zajęcia dla dzieci powyżej 13 lat.
- Zajęcia dla dorosłych (nie seniorów).

Wskazane pomysły przez mieszkańców i mieszkanki Lubartowa mają jeden wspólny mianownik: budowanie wspólnoty, międzypokoleniowych relacji i aktywizacja mieszkańców, zarówno młodych, jak i starszych. Widać dużą potrzebę tworzenia przestrzeni, które będą dostępne dla każdego, sprzyjające rozmowie, zabawie i wspólnemu przeżywaniu kultury.

Opis pomysłów na działania kulturalne, które łączą ludzi i budują poczucie wspólnoty:

- a) Spotkania integracyjne i sąsiedzkie
 - Organizacja spotkań dla lokalnych społeczności, sąsiadów, rodzin z dziećmi np. pikniki, festyny, imprezy plenerowe, wspólne grillowanie i biesiadowanie przy muzyce.
 - Sąsiedzkie spotkania przy ognisku, koncerty lokalnych kapel lub muzyków.
 - Festyn w dzielnicy, z grillem, muzyką i lokalnymi przysmakami.
- b) Wydarzenia dla kobiet i osób 30+, 40+
 - Spotkania i warsztaty dla kobiet (np. rękodzieło, malarstwo, decoupage, kulinaria, kosmetologia, fitness, joga).
 - Programy aktywizujące kobiety po 40-tce i osoby 30+ (warsztaty kreatywne, taniec, śpiew, zajęcia sportowe, wycieczki).
 - Spotkania w stylu „oderwania się od codzienności”, przestrzeń dla rozmów, relaksu i budowania relacji.
- c) Aktywność dla młodzieży
 - Więcej spotkań i wydarzeń skierowanych do młodzieży: koncerty, seanse filmowe, bitwy freestyle, warsztaty rapu, turnieje gamingowe.
 - Świetlica lub garaż dla młodzieżowych zespołów muzycznych, miejsce do prób i wspólnego muzykowania.
 - Warsztaty muzyczne, nauka gry na instrumentach, ognisko muzyczne.
 - Przegląd teatrów młodzieżowych z profesjonalnym jury, festiwale młodzieżowe.
- d) Wydarzenia międzypokoleniowe i rodzinne
 - Plenerowe pokazy filmowe.
 - Warsztaty twórcze dostępne dla wszystkich grup wiekowych (dzieci, dorośli, seniorzy).
 - Gry miejskie, questy, podchody integrujące całe rodziny.
 - Koncerty dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin.
 - Wydarzenia z udziałem lokalnych twórców i artystów.

e) Kultura i sztuka w przestrzeni miejskiej

- Plenerowe spektakle teatralne i kabaretowe.
- Spotkania autorskie z pisarzami i twórcami kultury.
- Organizacja występów muzyków, stand-uperów, znanych osobistości.
- Renowacja przestrzeni — stworzenie miejsca z warsztatami artystycznymi.
- Publikacje o historii miasta i okolic.
- Ustawienie słupów informacyjnych w mieście, poprawa widoczności wydarzeń kulturalnych.

Brakuje w przestrzeni miejskiej miejsc (tablic) do promocji wydarzeń kulturalnych, zwłaszcza na terenach handlowych, które intensywnie się teraz rozwijają w południowej części miasta.

Chciałabym, aby powstały takie tablice (choćby najprostsze) w okolicach parkingów przy marketach. Chciałabym, także, aby powstały miejskie szlaki rowerowe z oznaczeniami (tabliczkami) informującymi o zabytkach w mieście i innych atrakcjach.

Wypowiedź z ankiety

f) Sport i aktywność fizyczna

- Organizacja zajęć sportowych dla osób w średnim wieku np. badminton, zajęcia taneczne, chór dla młodszych grup wiekowych.
- Stworzenie boiska do petanque (gra w kule), gokarty dla dzieci w parku, turniej szachowy z atrakcyjnymi nagrodami.
- Szachownice w przestrzeni publicznej, bilard, aktywizacja przez sport.

g) Miejsca spotkań i infrastruktura lokalna

- Utworzenie plenerowej biblioteczki: „uwolnij książkę”.
- Renowacja budynku na przestrzeń pasji i spotkań dla mieszkańców.
- Stworzenie miejsc spotkań dla seniorów — dom seniora.
- Tworzenie tras questowych wokół miasta.

h) Inicjatywy specjalne i oryginalne pomysły

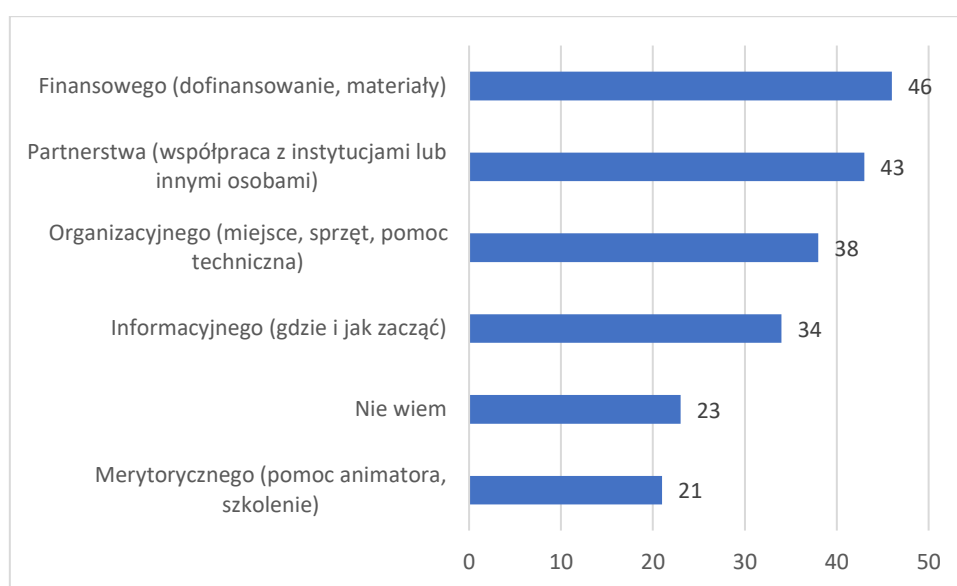
- Pomnik lub ławeczka lokalnej postaci.
- Warsztaty genealogiczne: poznawanie historii rodzin i regionu.
- Organizacja dużych cyklicznych wydarzeń na wzór Dni Lubartowa.
- Wsparcie dla hospicjum - zbiórki i imprezy dla lubartowskiego Hospicjum św. Anny

Respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę wsparcia finansowego (46%), obejmującego dofinansowanie działań oraz zakup niezbędnych materiałów. Blisko połowa badanych (43%)

wskazała na potrzebę partnerstwa, czyli możliwości współpracy z instytucjami lub innymi osobami przy realizacji pomysłów.

Kolejnym istotnym obszarem jest organizacyjne wsparcie (38%), takie jak dostęp do miejsc spotkań, sprzętu czy pomocy technicznej. Informacyjne wsparcie, czyli dostęp do wiedzy o tym, gdzie i jak zacząć realizację pomysłów, okazało się ważne dla 34% uczestników.

Znacznie mniej osób zgłaszało potrzebę merytorycznego wsparcia, np. pomocy animatora czy szkoleń (21%). Co ciekawe, 23% respondentów nie wiedziało, jakiego rodzaju wsparcia potrzebuje, co może wskazywać na niski poziom orientacji w możliwościach angażowania się w kulturę.

Wykres 6. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jakiego wsparcia potrzebujesz, aby zrealizować swój pomysł lub włączyć się w działania kulturalne?, N-68, w %, można było wskazać wiele odpowiedzi.

W odpowiedziach otwartych pojawiła się również wyraźna potrzeba wsparcia w zakresie promocji działań kulturalnych. Respondenci zwrócili uwagę, że brakuje skutecznego informowania o inicjatywach kulturalnych, co może ograniczać udział mieszkańców w dostępnych wydarzeniach. Wskazywano zarówno na niedostateczną widoczność działań w lokalnych mediach, jak i na brak nowoczesnych, przyciągających uwagę form promocji.

Przykładowe wypowiedzi podkreślają te potrzeby:

- „Nie dość że mało jest wydarzeń, to nie są one promowane w lokalnych mediach.”
- „Promocyjnego... czyli dużego ekranu w centrum gdzie będą wyświetlane wiadomości.”

Wywiady pogłębione

W procesie badawczym zrealizowano 10 wywiadów pogłębionych.

Respondenci mieli okazję dokładniejszego sformułowania w nich zarówno osobistej definicji kultury, jak i określenia swojego uczestnictwa oraz potencjalnych pomysłów.

CZYM JEST KULTURA?

TO SPOSÓB PRZEKAZYWANIA TREŚCI, KTÓRE MAJĄ WPŁYW NA ROZWÓJ LUDZI, W SZCZEGÓLNOŚCI MUZYKA, FILM, POEZJA, MALARSTWO, OGŁĄDANIE PRAC LUDZI KTÓRZY MAJĄ PASJĘ I TALENT.

KULTURA JEST RODZAJEM SPOTKAŃ W GRONIE TOWARZYSKIM, W KTÓRYM UCZESTNICZY SIĘ W RÓŻNYCH RODZAJACH ZAJĘCIACH.

KULTURA JEST KONTAKTEM Z WYTWORAMI LUDZKIEJ WYOBRAŹNI, INICJATYWY.

KULTURA JEST CZYMŚ NAJWAŻNIEJSZYM, CO DAJE RADOŚĆ ŻYCIA.

KULTURA JEST SPOSOBEM NA UBOGACENIE WOLNEGO CZASU, ROZWOJEM EMOCJONALNYM.

MUZYKA, MALARSTWO, TANIEC, TEATR, KINO.

KULTURA TO SPOSÓB W JAKI WYRAŻAJĄ SIĘ LUDZIE.

TWOJE WŁĄCZ SIĘ - CO BYŚ ZROBIŁ / ZROBIŁA ?

- 1 pokaz filmów na świeżym powietrzu
- 2 kurs gier karcianych dla młodego pokolenia
- 3 imprezy muzyczne, taneczne
- 4 imprezę na rozpoczęcie lata
- 5 zawody sportowo - artystyczne dla rodzin
- 6 wystawa malarska

**W CZYM
UCZESTNICZĘ:**

koncerty

seanse kinowe

**wystawy malarskie,
sakralne i sztuki
nowoczesnej**

festyny miejskie

spotkania z autorami

taniec towarzyski

imprezy okolicznościowe

Wiszące pytania

Przeprowadzono również działania animacyjne w przestrzeni miasta tzw. „punkty animacyjne”, podczas których pracownicy i pracowniczki Lubartowskiego Ośrodka Kultury prowadzili rozmowy z mieszkankami i mieszkańcami Lubartowa, wykorzystując tablicę z pytaniami otwartymi („wiszące pytanie”).

Na „wiszące pytania” udzielono 37 odpowiedzi w formie pisemnej. Respondenci zostali zaproszeni do odpowiedzi na pytania:

- 1) Masz pomysł? Chcesz Się włączyć? Zasilasz kulturę? Dorzuć swój pomysł!
- 2) Jak lubisz spędzać swój wolny czas i gdzie?

Pośród udzielonych wypowiedzi można wyróżnić pomysły dotyczące imprez:

- *Dobry koncert rockowy, powrót RAF (Rock Alert Festiwal),*
- *wyjazdy na wystawy, plenery, wykłady artystyczne*
- *Piknik rodzinny podczas dni Lubartowa w okolicy sceny*
- *Powrót „Mantikory” - konwentu fantastyki*
- *Dobre przedstawienia teatralne*
- *Zrobienie Dnia Dziecka w parku*
- *Kino plenerowe -*
- *Więcej dużych wydarzeń na przykład festynów*
- *Więcej koncertów najlepiej rockowych punkowych*
- *Więcej koncertów, potańcówki na świeżym powietrzu*
- *Więcej imprez plenerowych*
- *Więcej imprez w których dzieci i nastolatki będą mieli co robić i z muzyką współczesną na przykład ze starych filmów*
- *Biesiady, kabarety*
- *Taylor Swift w Lubartowie*
- *Dużo konkursów dla dzieci i miłych zabaw*
- *Wycieczki na wystawy malarskie, wykłady o sztuce ich twórcach, plenery wyjazdowe malarskie, wykłady o modzie na przestrzeni wieków, style w sztuce przez wieki, wyjazdy na balet i musicale*
- *plenery malarskie, wyjazdy na wystawy malarskie*
- *Wyjazdy plenery związane z malarstwem*
- *różne zawody i konkursy dla dzieci*
- *Więcej gier miejskich dla rodzin*

Warsztaty, zajęcia:

- *Zajęcia z bębnami*
- *Więcej zajęć dla młodzieży*
- *Koncerty zajęcia dla młodych dorosłych nie seniorów*
- *Zajęcia salsa w parach*
- *Zajęcia dla dzieci otwarte i ze zmieniającą się tematyką, na przykład spotkanie ze zwierzętami egzotycznymi*
- *Konkurs robienia bransoletek z koralików*

Pomysły dotyczące rozwoju infrastruktury lub instytucji:

- *Więcej zieleni, amfiteatr plac zabaw duży i dobrze wyposażony*
- *Marzy mi się prawdziwy dom seniora, miejsce spotkań seniorów lubartowskich*
- *Filia Uniwersytetu UW Cool UMCS Chcemy tu studiować*
- *Chcemy żeby był basen w parku za drobne i na ten basen będzie składka*
- *Wygodniejszą pracownię plastyczną*
- *Lepsze boisko na placu Nivea ul Powstańców Warszawy*
- *Brakuje nam ramp w skate parku*

Pomysły dotyczące organizacji imprez i atrakcji spoza sfery kultury:

- *żeby przyjechał Robert Lewandowski i Laminę Kamal*
- *Żeby przyjechał klub Barcelony do Lubartowa*
- *Dmuchanie balonów na czas*
- *Trampoliny*
- *Coś ze zwierzętami pogłaskać*
- *Piłkarze motoru Lublin w bloku w wakacje*

Niektórzy respondenci skoncentrowali się na wskazaniu miejsc spędzania wolnego czasu:

- *Uwielbiam siedzieć w koło fontanny i jeść lody z uczciwej gałki - Milena 11*
- *Lubimy jeździć na hulajnogach, pumtrack schody Jubilat*

Wnioski i rekomendacje

Lubartów posiada bogatą bazę instytucji kultury oraz liczne wydarzenia o zróżnicowanym charakterze, od tradycyjnych po bardziej alternatywne formy. Działa tu wiele instytucji oraz organizacji. Od tradycyjnych, takich jak Lubartowski Ośrodek Kultury (wraz z Kinem Lewart i Punktem Informacji Turystycznej w Lubartowie), Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Lubartowie, Muzeum Ziemi Lubartowskiej, Miejska Biblioteka Publiczna, szkoły i parafie czy Społecznej Szkoły Muzycznej, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Lubartowie, Chór Ziemi Lubartowskiej, Orkiestra Dęta przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Lubartowie, Alwernia – Franciszkańskie Dzieło Promocji Młodzieży i Rodziny, Uniwersytet Trzeciego Wieku po bardziej alternatywne przestrzenie jak Art Chata. Oferta obejmuje wydarzenia plenerowe (Dni Lubartowa, Święto Rowerów, Annowanie, Kapucyński Piknik Motocyklowy, Festiwal Singera, Kapucynalia), koncerty, wystawy, spektakle, a także zajęcia dla dzieci i seniorów. Jednak mimo tej różnorodności mieszkańcy dostrzegają niedostateczne dopasowanie działań do potrzeb różnych grup społecznych, zwłaszcza młodych dorosłych, młodzieży oraz rodzin z dziećmi. Zauważalne są również braki w skutecznej promocji wydarzeń kulturalnych oraz ograniczone przestrzenie do spontanicznej aktywności społeczno-kulturalnej. Mieszkańcy deklarują gotowość do większego zaangażowania, jednak oczekują oferty bardziej dostępnej, odpowiadającej na współczesne zainteresowania oraz uwzględniającej potrzeby integracji społecznej.

Diagnoza obecnej sytuacji wskazuje także na ograniczoną obecność kultury w przestrzeni miejskiej. Pojawia się oczekiwanie nie tylko wobec samych wydarzeń, ale również względem miejsc, gdzie można swobodnie spędzać czas, spotykać się, czy realizować własne pomysły twórcze. Istnieje zapotrzebowanie na przestrzenie bardziej otwarte, kreatywne, odpowiadające współczesnym trendom oraz na wydarzenia, które będą łączyć różne grupy społeczne i pokoleniowe.

Kolejnym istotnym wnioskiem jest potrzeba wyraźnego wzmocnienia promocji działań kulturalnych. Mimo odbywających się wydarzeń wielu mieszkańców nie ma o nich wiedzy. Wskazywana jest potrzeba lepszej komunikacji, większej obecności informacji w przestrzeni miasta oraz w mediach lokalnych. Pojawiają się konkretne postulaty stworzenia jednego, przejrzystego miejsca informacyjnego o kulturze, a także widocznych punktów ogłoszeń w popularnych lokalizacjach. Wskazano również potrzebę wykorzystania nowoczesnych form promocji, które trafią także do młodszych odbiorców.

Mieszkańcy Lubartowa doceniają lokalną kulturę, jednak oczekują większej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi i społecznością. Wyrażana jest potrzeba tworzenia wspólnych inicjatyw, lepszej koordynacji kalendarza wydarzeń, a także otwartości na inicjatywy oddolne. Zwracano uwagę na brak możliwości szybkiej realizacji własnych pomysłów

kulturalnych oraz ograniczone wsparcie dla osób, które chciałyby włączyć się w życie kulturalne miasta.

Wnioski z diagnozy pokazują, że Lubartów ma bardzo dobre podstawy do dalszego rozwoju kultury, jednak wymaga to działań ukierunkowanych na większą różnorodność oferty, aktywniejsze włączanie mieszkańców oraz lepszą widoczność działań. Istotne jest wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami oraz tworzenie przestrzeni do swobodnej działalności społeczno-kulturalnej. Priorytetem powinno być otwarcie się na nowe grupy odbiorców - aktywnych partnerów, współtwórców - i działania, które będą odpowiadać na współczesne potrzeby mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu szacunku dla lokalnych tradycji i historii.